

KONCEPT STRATEGICKÉHO RÁMCE SMART PRAGUE

1. Úvod

Dopady globálních změn a světových mega-trendů¹ představují pro většinu evropských měst, a Praha není výjimkou, nové zásadní výzvy, ale také příležitost rozvinout svůj potenciál zcela novými prostředky. Města jsou nucena hledat nové způsoby, jak maximálně zefektivnit správu svých omezených zdrojů a zároveň stimulovat udržitelný rozvoj. Odpověď nabízí koncept integrovaného městského rozvoje, chytrých měst - Smart Cities. Smart cities klade důraz na posilování komplexity, efektivity a udržitelnosti všech aspektů městského rozvoje a to prostřednictvím ekonomických, sociálních a zejména technologických inovací. Cílem Smart Cities je zmenšování ekologické stopy, posilování konkurenceschopnosti a zároveň maximalizování životní úrovně obyvatel. Etablování systému funkčních vazeb a partnerství mezi klíčovými aktéry města a jejich systematické začlenění do městského rozvoje je hlavním předpokladem pro naplňování principů Smart Cities.

Od roku 2010 se pojem Smart Cities postupně stal součástí evropského odborného i politického diskurzu. V pražském kontextu se tématu od roku 2014 začala věnovat Komise pro rozvoj Smart Cities Rady hl. m. Prahy. Ve spolupráci s Fraunhofer institutem realizoval Institut plánování a rozvoje hl. m. Prahy (dále IPR Praha) studii Morgenstadt City Lab (2015–2016) a podílí se na evropském Smart Cities projektu Triangulum (2015–2020), podporovaného z programu Horizon 2020. Začátkem roku 2016 primátorka Adriana Krnáčová představila sérii tématicky strukturovaných konferencí iniciativu Smart Prague a současně vzniklo webové rozhraní pro přijímání podnětů pro pilotní projekty. Na tuto iniciační fázi je zásadní nyní navázat vypracováním Strategického rámce Smart Cities hl. m. Prahy do roku 2030 (dále Smart Prague) a souběžně realizací prioritních pilotních projektů této agendy.

2. Analýza současného stavu

Na základě současného demografického vývoje se do roku 2050 v Evropě, i přes očekávaný pokles počtu obyvatel, podíl lidí žijících ve městech zvýší na 80 %. Urbanizace, větší integrace a světová spolupráce podporuje ekonomický růst, pomáhá mezinárodnímu obchodu, zahraničním investicím a šíření neustále se zrychlujícího technologického pokroku. Tyto změny ovšem kladou rostoucí nároky na technologickou a infrastrukturní odolnost měst. Integrované plánování zahrnující klíčové aktéry městského rozvoje a vhodné využívání inovativních technologických řešení představují nutný způsob adaptace na nové podmínky. Město, které nereflektuje dopady globálních změn na svou výkonnost a odmítá využívat existující nová řešení, se chová neefektivně a neudržitelně.

V tomto ohledu současný systém správy Prahy čelí celé škále výzev, na které je třeba reagovat posílením strategické a inovativní kompetence správy města. Ucelený strategický rámec Smart Prague stanoví směr a deklaruje konkrétní strategické cíle skrze realizaci propojených prioritních projektů. Takovýto závazek by byl jasným stimulem pro důležité aktéry městského rozvoje, zvýšila by se míra spolupráce mezi výzkumem,

¹ Je označení pro rozsáhlé vývojové tendence, které probíhají v celosvětovém měřítku. Obecně rozpoznávaných světové mega-trendů (global megatrends) představuje stárnutí světové populace a rostoucí sociální nerovnost, urbanizace, klimatické změny, globální integrace a nová světová ekonomická centra v rozvojovém světě a přelomový technologický pokrok.

vývojem, soukromým a veřejným sektorem, která je prostředkem pro posílení inovační schopnosti Prahy. Praha tak nevyhnutelně převeze novou roli, která etabloje integrované plánování, mezisektorovou spolupráci, jasně vytyčí cíle v klíčových oblastech městské mobility, energetiky a veřejné správy, založené na přístupnosti a komplexní analýze městských dat, a využívá inovativní finanční nástroje jako způsob financování pilotních projektů.

3. Budoucí vývoj

Přijetí role lídra a facilitátora agendy Smart Cities je pro hl. m. Prahu zásadní krok k udržitelnému rozvoji. Tento posun vyžaduje nejen strategické řízení, ale také řadu jasně definovaných nástrojů a jejich vhodné využití. Z tohoto důvodu je zásadní vytvořit strategický rámec, který vymezí agendu Smart cities na úrovni hl. m. Prahy, synergicky prováže agendu Smart cities s hlavními strategickými dokumenty městského rozvoje. Popíše její aktuální stav, identifikuje bariéry jejího rozvoje, stanoví měřitelné cíle do roku 2030, prioritní pilotní projekty pro naplnění těchto cílů a navrhne inovativní modely financování, které spojí stávající veřejné i soukromé finanční zdroje.

Za tímto účelem je nutné navázat na existující strategické dokumenty a to zejména na aktualizaci Strategického plánu hl. m. Prahy jakožto zastřešující celoměstskou strategii, Operační program Praha - pól růstu ČR a Morgenstadt City Lab Prague². Smart Prague je nutné propojit také s aktuálně vznikajícími strategickými dokumenty, které jsou tématicky spjaté s agendou Smart Cities; Integrované strategie pro ITI Pražské metropolitní oblasti, Strategie adaptace hl. m. Prahy na klimatickou změnu, Plán udržitelné mobility a další. V neposlední řadě je klíčové aktivně zohledňovat dobrou praxi dalších českých a zejména evropských měst, posilování partnerství a účast na společných projektech. Smart Prague bude sloužit jako osnova pro proces strategického rozvoje agendy Smart Cities, bude ale zároveň živým dokumentem, který díky periodickému zpřesňování dokáže flexibilně reagovat na nové podněty.

Následný implementační proces Smart Prague bude velmi spjatý s existencí oddělení projektového řízení MHMP, která bude zajišťovat průřezovou spolupráci zejména jednotlivých odborů MHMP a městských organizací. Klíčová bude spolupráce této implementační jednotky s koordinační jednotkou zodpovědnou za přípravu této Smart Prague a monitorování její implementace.

4. Organizace tvorby Smart Prague

Smart Prague zahrne všechny základní vstupy pro tvorbu komplexního strategického rámce pražské agendy Smart Cities. Smart Prague zároveň umožňuje zahájit některé paralelní aktivity - prioritní pilotní projekty - aniž by narušovaly budoucí implementační část Smart Prague. Všechny informace, zkušenosti i analytické, odborné a poradní vstupy při zahájení pilotních projektů budou plně využity při tvorbě Smart Prague. Zároveň se zkušenosti s přípravou a zahájením pilotních projektů stanou důležitou součástí plánování implementační části Smart Prague, protože tvůrci budou lépe obeznámeni s požadavky a standardy finančních nástrojů včetně časových nároků na dobrou projektovou přípravu. Paralelní práce na tvorbě strategie a pilotních projektech tak přinese dobrý synergický efekt za předpokladu, že pilotní projekty budou komplementární součástí Smart Prague.

IPR Praha bude odborně garantovat a zároveň projektově řídit tvorbu Smart Prague, která bude vznikat dle Metodiky přípravy veřejných strategií. IPR Praha bude souběžně připravovat projektovou dokumentaci prioritních pilotních projektů dle metodiky projektového řízení PRINCE2. Komise pro rozvoj Smart Cities hl. m.

² Studie ukazuje na silné a slabé stránky aktuálního programu městského rozvoje a navrhuje integrovaný plán proměny Prahy v jedno z vůdčích měst Evropy. Tento plán je založen na opatřeních a projektech napříč třemi hlavními úrovněmi udržitelného městského rozvoje, které spolu velice úzce souvisejí: úroveň správy, socioekonomická úroveň a úroveň technologií a infrastruktury.

Prahy, jakožto odborný poradní orgán Rady HMP, bude dohlížet na tvorbu Smart Prague a doporučovat realizaci prioritních pilotních projektů.

Je důležité, aby vize Smart Prague byla v souladu s dlouhodobými politikami a byla podpořena relevantními aktéry městského rozvoje. Z tohoto důvodu Smart Prague navrhne systémový způsob zapojení všech klíčových aktérů agendy Smart Cities do jedné komunikační a diskuzní platformy. Práce na Smart Prague a příprava prioritních pilotních projektových záměrů tak bude aktivně konzultována se zástupci relevantních odborů MHMP, městských organizací a částí akademického sektoru a experty na jednotlivé oblasti Smart Cities. Je žádoucí aby, tato platforma měla přístup k zahraniční dobré praxi. V neposlední řadě je důležité nastavit komunikační strategii Smart Prague a jasně přiblížit všem zapojeným aktérům a široké veřejnosti hodnoty a cíle Smart Prague a přínosy jednotlivých pilotních projektů.

5. Doporučení dalšího postupu

Na současnou iniciační fázi naváže fáze 1, která se bude věnovat přípravě Smart Prague, ve které dojde zejména k systematickému zapojení klíčových aktérů a souběžně k přípravě podkladů prioritních pilotních projektů. Na fázi 1 naváže fáze 2, která se již bude zabývat implementací prioritních pilotních projektů a dokončení Smart Prague. Zároveň proběhne druhé kolo vyhlášení sběru projektových podnětů.

Fáze 1 (09/2016 - 02/2017)

A. Zahájení prací na tvorbě Smart Prague:

Pokryje tyto etapy tvorby strategie dle Metodiky přípravy veřejných strategií:

- i. Identifikace potřeby tvorby strategie
- ii. Nastavení projektu
- iii. Analytická a prognostická fáze (průběžná)
- iv. Stanovení základního strategického směřování
- v. Rozpracování strategie

B. Zahájení prací na přípravě a realizaci prioritních pilotních projektů:

1. Smartifikace historického centra Prahy: Projekt se věnuje rozmělnění tradičních turistických tras skrze instalaci prvků „gamifikace“ tedy vzorců herního chování. Zaměřuje se zároveň na zlepšování životní úrovně residentů v historickém centru mimo jiné instalováním senzorické infrastruktury internetu věcí, chytrého osvětlení, chytrých popelnic, ale i využíváním mobilních aplikací.
2. Data-analytické centrum a city dashboard: Projekt představuje zásadní podporu politiky open dat, zpřístupnění dat městských organizací, jejich systematický sběr a vyhodnocování. Data sety jsou prezentovány na webovém portálu: <http://opendata.praha.eu/>, městské organizace jsou povinné přispívat. Data tak stimulují start-upový sektor a posilují transparentnost, ale především umožňují lépe plánovat a řídit klíčové městské projekty. Analýza klíčových indikátorů je pak vizualizovaná na virtuálním city dashboardu.
3. Elektrobus s dynamickým dobíjením: Podpora elektromobility a podpoření inovativního projektu DPP, elektrobus by mohl být provozován na klíčové lince/klíčovém úseku města, aby se tak město jasně

přihlásilo k podpoře tohoto záměru a viditelně tak usilovalo o podporu udržitelného, bezemisního rozvoje.

4. Multimodální dopravní hub Zličín: Přestupní stanice, která inteligentním způsobem propojuje několik dopravních alternativ. Zličín by byl pilotní hub, který by nahrazoval obyčejné P+R tam, kde to je vhodné, a fungoval by jako příklad pro další obdobné lokality v Praze, např. Černý most, případně další vytížené vstupy do Prahy nebo stěžejní přestupní uzly ve městě.
 5. Systém sdílené elektromobility ve veřejné správě: MHMP a další městské organizace by mohly nahrazovat stávající služební vozy elektro-auty a mohly využívat elektro-kola. Jasně by tak deklarovaly vzor a trend, kterým chtějí, aby se ubíral další rozvoj městské dopravy, tedy snižování podílu osobních vozidel a zvyšování podílu elektro-kol a elektro-aut. Je zde velký potenciál spolupracovat s energetickými společnostmi a automobilkami při budování, provozování dobíjecích stanic v terminálech, ale i v centru města.
 6. Revitalizace soběstačné veřejné budovy: HL město Praha má ve vlastnictví širokou škálu budov, které jsou energeticky velmi nešetrné. Přeměny energeticky náročných městských budov na budovy s téměř nulovou spotřebou energie s integrovanými inteligentními systémy, které umožní centralizaci plnohodnotného sledování, ovládání a plánování funkcí zařízení budov. Je to tedy příležitost revitalizovat vzorovou budovu ve vlastnictví města, která může být vlajkovým příkladem s koncentrací inovativních chytrých opatření jako jsou např. průsvitné solární panely, seberegulační systém, organické fasády atd.
 7. Městská laboratoř: Plánované revitalizace rozvojových oblastí jako je pražské Nákladové nádraží Žižkov či Výstaviště, poskytují možnost implementace širší škály chytrých řešení, které se v daném místě dají skutečně testovat a vyhodnocovat a následně rozšiřovat do dalších částí města. K těmto záměrům revitalizace lze přistupovat jako k implementování „městské laboratoře“ tedy chytrého města ve městě, s plošnou aplikací chytrých opatření.
- C. Rozšíření seznamu výše uvedených prioritních pilotních projektů a o vhodné projektové podněty, které MHMP obdržel skrze webové rozhraní Smart Prague.
- D. Ustanovení jednotky projektového řízení implementační fáze prioritních pilotních projektů MHMP.

Fáze 2 (02/2017 - 06/2017)

A. Pokračování v práci na Smart Prague

Pokryje tyto etapy tvorby strategie dle Metodiky přípravy veřejných strategií:

- i. Nastavení implementace financování a vyhodnocování strategie
- ii. Schvalování strategie RHMP

B. Zahájení implementace prioritních pilotních projektů

6. Příloha

ZÁKLADNÍ INFORMACE O STRATEGICKÉM RÁMCI SMART PRAGUE (SP)	
Název vytvářené SP	Smart Prague 2030 - Strategický rámec
Zadavatel SP	Rada hl. města Prahy
Gestor tvorby SP	Primátorka hl. města Prahy
Koordinátor tvorby SP	Sekce strategií a politik IPR Praha
Poradní orgán	Komise pro Rozvoj Smart Cities
Doba tvorby SP	Fáze 1: (09/2016 - 02/2017) Fáze 2: (02/2017 - 06/2017)
Schvalovatel SP	Rada hl. m. Prahy
Kontext vzniku SP	Po úvodní fázi iniciativy Smart Prague, dokončení studie Morgenstadt City Lab a sběru projektových návrhů přes webové rozhraní SmartPrague.eu, je nutné postoupit do druhé fáze tvorby strategického rámce a prioritních pilotních projektů. Ta obnáší zpracování Strategického rámce Smart Prague 2030, který agendu Smart Cities ukotví a vymezí její měřitelné cíle.
Předběžná vize SP	Smart Prague formuluje vzájemně propojené řešení v oblastech městské mobility, energetiky a správy, které s využitím mimo jiné inovačních technologií přispějí k posílení efektivity, udržitelnosti a integrovanosti městského rozvoje.
Cíl tvorby SP	Cílem je vytvořit komplexní strategický rámec agendy Smart Cities, který agendu Smart Cities ukotví a vymezí její měřitelné cíle do roku 2030. Bude tak představovat jasně deklarovaný směr, kterým se Praha bude chtít udávat, ale zároveň bude Smart Prague periodicky aktualizovaná, aby fungovala jako živý dokument. Souběžně se zpracuje projektová dokumentace pro konkrétní navržené opatření.
Metodické ukotvení SP	Strategický rámec Smart Prague bude vypracován dle Metodiky přípravy veřejných strategií. Koncept Strategického rámce Smart Prague strukturou odpovídá vstupní zprávě dle této Metodiky.